

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ У СВІТІ

Бурковська А. І., доктор філософії
e-mail: anna.burkovskaya12@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Розглянуто сучасні тенденції формування продовольчої безпеки у світі. Проаналізовано причини негативних явищ у забезпеченні продовольчої стабільності. Описано поточний стан проблем у сфері продовольчої безпеки у світі та наведено рекомендації щодо їх вирішення.

Ключові слова: продовольча безпека, стабільність, світовий ринок, паритет цін, глобалізація.

Продовольчу безпеку розглядають як комплексний показник забезпеченості населення країн світу продуктами харчування та водою в обсязі, здатному сприяти підтриманню життєвих функцій та здоров'я, за умов доступності продовольства в економічному та фізичному аспектах, належної якості споживчих продуктів та мінімізації негативного впливу сільського господарства на сталий розвиток регіонів. Протягом останніх кількох років прогрес у боротьбі з голодом і недоїданням у світі зупинився, а потім пішов на спад, оскільки все більше людей не мають достатньої кількості їжі. За оцінками Всесвітньої продовольчої програми, на сьогоднішній день 349 мільйонів людей у 79 країнах світу [1] стикаються з гострою нестачею продовольства.

В останньому звіті «Глобальні економічні перспективи», опублікованому в січні 2023 року, Світовий банк зазначив, що за прогнозами світова економіка зросте лише на 1,7% в 2023 році та на 2,7% в 2024 році [2]. Висока інфляція, високі відсоткові ставки, скорочення інвестицій і негативні явища, викликані бойовими діями в Україні, стали основними причинами уповільнення глобального зростання. Подальші потрясіння, такі як більш висока інфляція, рестрикція монетарної політики та зростання геополітичної напруженості, можуть підштовхнути світову економіку до рецесії.

Російська федерація та Україна є важливими експортерами енергії, мінеральних добрив та сільськогосподарської продукції, такої як кукурудза, соняшникова олія та пшениця. Так, російська федерація та Україна є відповідно першим і п'ятим найбільшими експортерами пшениці (на ці країни припадає приблизно 20% і 10% світового експорту даної культури) [3]. Країни Африки та Близького Сходу значною мірою залежать від імпорту пшениці з цих двох країн, оскільки вона традиційно використовується у виробництві деяких із найпоширеніших продуктів харчування. Однак ведення військових дій скоротило експорт продовольства з України та російської федерації, що призвело до дефіциту поставок і зростання цін на продовольство в усьому світі.

Наслідки ведення бойових дій в Україні також призвели до зростання цін на природний газ і призвели до порушення світового виробництва добрив,

оскільки природний газ є ключовим інгредієнтом у процесі виробництва азотних добрив. Світовий банк повідомив, що світові ціни на добрива зросли майже на 30% з початку 2022 року [1]. Перебої з постачанням, викликані військовим конфліктом, непропорційно впливають на дрібних фермерів, оскільки вони стикаються з низькою пропозицією та високою вартістю добрив, що ще більше загострює глобальну продовольчу кризу.

Ця проблема також ускладнилася кліматичними потрясіннями, оскільки хвилі спеки, сильні опади та посухи безпосередньо впливають на продовольчі системи. Зараз Африка переживає найсильнішу посуху за останні 40 років, яка загрожує мільйонам людей голодною смертю. Тривалі посухи, спека та високі ціни на продукти харчування ускладнили вирощування зернових культур, розведення худоби та придбання продуктів харчування. За оцінками ООН, понад 37 мільйонів людей в Африці стикаються з гострим голодом [2], причому близько семи мільйонів дітей у віці до п'яти років у регіоні гостро недоїдають. Повені, спричинені сильними дощами, також можуть знищити посівні землі, як це спостерігається в таких країнах, як Китай і Пакистан.

Поточна глобальна продовольча криза, посилена пандемією COVID-19, зміною клімату, а тепер також загрозою через конфлікт в Україні, створює величезний виклик для країн у всьому світі, оскільки брак достатньої кількості їжі може мати руйнівні наслідки для здоров'я та добробуту населення [4]. Щоб уникнути подальшого масового зuboжіння та глобального голоду, потрібна термінова гуманітарна допомога для вирішення проблеми продовольчої безпеки. Інші довгострокові рішення можуть включати:

- запровадження сільськогосподарських технологій (використання сільськогосподарських технологій може допомогти фермерам вирощувати врожай ефективніше, зменшувати відходи, задовольняти зростаючий попит на продукти харчування та адаптуватися до зміни клімату);

- соціальний захист (допомога урядам у збільшенні масштабів соціального захисту може зменшити бідність і підвищити продовольчу безпеку для найбільш уразливих верств населення);

- підвищення кліматичної стійкості (інвестування в зменшення ризику лиха та адаптацію до кліматичних змін може допомогти громадам краще справлятися з наслідками екстремальних погодних явищ і швидше відновлюватися).

Дивлячись на продовольчу безпеку в усьому світі, кількість людей, які відчувають відсутність продовольчої безпеки в Сполучених Штатах та інших розвинутих країнах, становить лише близько двох відсотків від загальної кількості. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO) стверджує, що 925 мільйонів людей у світі недоїдають. Найбільший відсоток таких людей живе в Азії та на островах Тихого океану, за якими йде Африка на південь від Сахари [5]. На щастя, сьогодні у світі достатньо їжі, щоб кожен міг отримати поживні речовини, необхідні для здорового та продуктивного життя. Ключовим фактором у вирішенні проблем продовольчої безпеки у світі є покращення наявності, доступу та використання продуктів харчування в глобальних спільнотах. Глобальна стратегія продовольчої безпеки уряду США

на 2022-2026 рр. також містить план для США щодо підтримки досягнення глобальної продовольчої безпеки за допомогою інтегрованого загальнодержавного підходу. Зокрема, він має на меті сприяти скороченню бідності на 20% шляхом партнерства з іноземними урядами, приватним сектором, громадянським суспільством, виконавцями та дослідницьким співтовариством.

Отже, конфлікти та нестабільність продовжують завдавати шкоди стану продовольчої безпеки, особливо для внутрішньо переміщених осіб. Окрім безпосередніх продовольчих та гуманітарних наслідків, насильство позбавляє людей їхніх виробничих активів, що ставить під загрозу стійкість громад. Сучасна структура продовольчої системи лежить в центрі зв'язку глобальних проблем, які варіюються від бідності до погіршення навколишнього середовища. Збільшення виробництва продуктів харчування, необхідного для задоволення очікуваних потреб населення планети, неможливо досягти простою екстраполяцією поточних тенденцій у виробництві та споживанні. Продовження останніх історичних тенденцій розширення та інтенсифікації підірве саму ресурсну базу, від якої залежить сама продовольча система. Збереження екосистем і майбутній добробут людства в основному залежать від структурної трансформації продовольчої системи в бік сталого та стійкого стану.

Список використаних джерел:

1. Global Report on Food Crises: acute food insecurity hits new highs: Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/newsroom/detail/global-report-on-food-crises-acute-food-insecurityhits-new-highs/en>.
2. Стан глобальної продовольчої безпеки у 2023 році. Global Health Council. URL: <https://globalhealth.org/the-state-of-global-food-security-in-2023/>.
3. Zurayk R. Pandemic and food security: A view from the Global. South. Journal of Agriculture, Food Systems, and Community Development. 2020. № 9(3). P. 17–21. URL: <https://doi.org/10.5304/jafscd.2020.093.01>.
4. Сурілова О. О. Продовольча безпека в умовах пандемії. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. Т. 28. С. 117–123. URL: <https://doi.org/10.32837/npnuola.v28i0.704>.
5. Україна та глобальна продовольча безпека в умовах війни: аналітичний огляд. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayina-ta-hlobalnaprodovolcha-bezpeka-v-movakh-viyny>.

Abstract. The current trends in the formation of food security in the world are considered. The causes of negative phenomena in ensuring food stability are analyzed. The current state of problems in the field of food security in the world is described and recommendations for their solution are given.

Keywords: food security, stability, world market, price parity, globalization.